

реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні [7]. Одним із напрямів якої щодо вдосконалення національної нормативно-правової бази та гармонізації її до норм ЄС є посилення кримінальної та адміністративної відповідальності за порушення прав інтелектуальної власності.

У 2016 р. диспозиції ст. 177 і 229 КК України зазнали змін шляхом виключення з них додаткового покарання у вигляді конфіскації та знищення знарядь і матеріалів, які спеціально використовувалися для виготовлення об'єктів промислової власності [8]. Такі зміни законодавець здійснив на виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, щодо вдосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації.

Отже, Україна з метою удосконалення кримінально-правової охорони прав інтелектуальної власності використовує міжнародний досвід та впроваджує європейські стандарти у сфері інтелектуальної власності.

Список бібліографічних посилань

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності : закон України від 22.05.2003 № 850-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 35. Ст. 271.

2. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо захисту прав інтелектуальної власності : закон України від 09.02.2006 № 3423-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 26. Ст. 211.

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо правової охорони інтелектуальної власності стосовно виконання вимог, пов'язаних із вступом України до СОТ : закон України від 31.05.2007 № 1111-V. *Відомості Верховної Ради України*. 2007. № 44. Ст. 512.

4. Про утворення Координаційної Ради по боротьбі з правопорушеннями у сфері інтелектуальної власності : наказ МОН України, МВС України, Служби безпеки України, Держ. митної служби, Держ. податкової адміністрації України, М-ва культури і туризму України від 24.11.2009 № 1055/491/753/1120/656/52.

5. Угода про співпрацю у сфері правової охорони і захисту інтелектуальної власності та створення Міждержавної ради з питань правової охорони і захисту інтелектуальної власності : від 19.11.2010. *Офіційний вісник України*. 2012. № 22. Ст. 871.

6. Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847-р. *Офіційний вісник України*. 2014. № 77. Ст. 2197.

7. Про схвалення Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 № 402-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 44. Ст. 1625.

8. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо виконання рекомендацій, які містяться у шостій доповіді Європейської комісії про стан виконання Україною Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України, стосовно удосконалення процедури арешту майна та інституту спеціальної конфіскації : закон України від 18.02.2016 № 1019-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 11. Ст. 127.

Одержано 03.03.2019

УДК 347.77.028(477)

Світлана Петрівна ФІЛЬ,

кандидат юридичних наук,

старший науковий співробітник науково-організаційного відділу

Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8196-313X>

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНИХ МИТНИЦЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Розвиток України як самостійної держави передбачає безперервний захист національних інтересів, відповідно до яких визначаються напрями, пріоритети та функції її митної політики. За таких обставин важливо не тільки забезпечити оптимізацію отриманих вигод від

зовнішньоекономічної діяльності, а й зважити можливі небезпеки і загрози. Безперечно, митна система є важливим й ефективним фіскальним інструментом державного управління економіки країни. І серед важливих способів економічного захисту – правильно організована і чітко налагоджена митна діяльність, в межах якої визначається порядок переміщення через митний кордон товарів, встановлюються мита і митні збори, процедури митного контролю та інші засоби митної справи реалізації митної політики. Безконтрольне переміщення контрафактних товарів через митний кордон України завдає значної шкоди її економічним інтересам.

Сьогодні захист прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ) при переміщенні товарів через митний кордон України забезпечують органи доходів і зборів, до складу яких входять ДФС України, територіальні органи, митниці, митні пости, спеціалізовані навчальні заклади та науково-дослідні установи. До територіальних органів відносять 25 митниць кожної області України та м. Києва.

Для виконання покладених завдань щодо вживання заходів до захисту ПІВ та недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних товарів у кожній організаційній структурі територіальних органів ДФС України в Управлінні організації митного контролю передбачений сектор з питань захисту прав інтелектуальної власності та експортного контролю.

До навчальних та наукових закладів органів доходів і зборів відносять: Університет ДФС України, Науково-дослідний інститут фіскальної політики, Національний університет державної податкової служби України, Державний науково-дослідний інститут митної справи, Науково-дослідний інститут фінансового права та Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів Міністерства доходів і зборів України. Професію митника можна отримати, насамперед, в єдиному в Україні спеціалізованому ВНЗ – Університеті митної справи та фінансів у м. Дніпро. Також здобути освіту за напрямом митної справи можна у ВНЗ, з якими ДФС України уклала договори про підготовку цих фахівців, а саме: у Київському національному торговельно-економічному університеті, Тернопільському національному економічному університеті, Національному університеті «Одеська юридична академія», Вінницькому національному аграрному університеті.

Якщо повернутися до подальшого розгляду міжнародних стандартів, слід зауважити, що європейська спільнота засвідчує розбіжності між митними стандартами України та ЄС, які мають бути усунуті для прискорення інтеграційних процесів в Україні.

Запозичуючи досвід у сфері реформування митниць в ЄС, з метою реалізації Концепції залучення компаній (радників) до реформування митниць Державною фіскальною службою України передбачається залучення міжнародної компанії для надання нею консультативних послуг із реформування митниць. У межах виконання цієї Концепції компанія зобов'язана для посилення інституційної спроможності митниць у виконанні їх основних завдань надавати послуги з навчання працівників митниць із питань здійснення контролю за визначенням митної вартості, класифікації та країни походження товарів, проведення аналізу ризиків, здійснення митних процедур, боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями, а також приділити увагу захисту ПІВ [1].

Реалізація такої дворічної Концепції дозволить: 1) впровадити стандарти ЄС із здійснення митницями митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів; 2) підвищити якість здійснення митних процедур; 3) підвищити на 30 % обсяг надходжень митних платежів від митниць західних регіонів України; 4) знизити рівень корупції; 5) забезпечити оновлення особового складу митниць; 6) впровадити механізм контролю за діяльністю митниць та програм мотивації добросовісних їх працівників; 7) підвищити рівень достовірності декларування товарів; 8) зменшити час здійснення митних процедур для підприємств, які протягом тривалого часу провадять зовнішньоекономічну діяльність та не порушують митне та податкове законодавство.

Ефективність митної діяльності, спрямованої на захист ПІВ та недопущення переміщення контрафактних товарів через митний кордон України, залежить від кваліфікації працівників митниць у сферах інтелектуальної власності та митної справи. Проте сьогодні ситуація з підготовки кадрового потенціалу у сфері інтелектуальної власності вкрай критична, хоча розвиток ринку об'єктів ПІВ спонукає до вдосконалення правового регулювання їх обігу та створює підґрунтя для поглиблення та удосконалення освіти у сфері інтелектуальної власності.

Щороку вища освіта у сфері інтелектуальної власності має великий попит серед тих, хто у своїй практичній діяльності потребує поліпшення знань та навичок. Випускниками стають переважно працівники митниць, слідчих органів, судів, прокуратури, поліції, тобто представники

правоохоронних органів, на яких безпосередньо покладені обов'язки захисту ПІВ від порушень і протиправних посягань. Викладають цим категоріям працівників такі спеціалізовані навчальні курси: особливості кваліфікації злочинів у сфері інтелектуальної власності, методика розслідування справ у сфері інтелектуальної власності, порушення правил переміщення об'єктів ПІВ через митний кордон, процедура адміністративного розгляду порушень, основи криміналістичних досліджень злочинів у сфері інтелектуальної власності, основи судової експертизи у сфері ПІВ.

Відсутність кваліфікованих спеціалістів у сфері інтелектуальної власності, як стверджують О. Ш. Чомахашвілі та О. А. Ляшенко, призводить до труднощів з фіксацією правопорушень, установленням їх кваліфікацій, оформленням, проведенням попереднього розгляду матеріалів справ та доведенням їх до логічного завершення [2, с. 12; 3, с. 10].

Зауважимо, що ефективність митної діяльності, спрямованої на недопущення переміщення контрафактних товарів через митний кордон України, залежить від рівня підготовленості персоналу до виконання своїх функціональних обов'язків. При цьому слід наголосити, що працівникам митниць бракує спеціальних знань із питань інтелектуальної власності. До того ж скасування МОН України обов'язкового викладання дисципліни «Інтелектуальна власність» у ВНЗ вкрай негативно відбивається на підготовці митників, які в майбутньому перевірятимуть товар на наявність порушення ПІВ. Скасування обов'язкового викладання курсу з інтелектуальної власності суперечить і зобов'язанням України перед ЄС в частині удосконалення правової основи охорони та захисту ПІВ, концепційним завданням реформування державної митної справи. Тому вважаємо доцільним повернути цю дисципліну до навчального плану всіх ВНЗ III–IV рівнів акредитації незалежно від їх підпорядкування і форми власності для студентів, які навчаються за освітньо-професійними програмами магістра.

Отже, для ефективного захисту ПІВ на митному кордоні України слід створити ефективну систему управління митницями, функціонування якої дозволить оперативно боротися з переміщенням контрафактних товарів.

Список бібліографічних посилань

1. Про схвалення Концепції залучення компаній (радників) до реформування митниць Державної фіскальної служби : розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 267-р. *Офіційний вісник України*. 2016. № 30. Ст. 1213.

2. Чомахашвілі О. Ш. Адміністративно-правове регулювання охорони прав на промислові зразки в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2008. 19 с.

3. Ляшенко О. А. Адміністративно-правове регулювання діяльності ОВС в сфері захисту права інтелектуальної власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Херсон, 2011. 19 с.

Одержано 03.03.2019

УДК 341.217

Павло Вікторович ФОМІН,

аспірант кафедри міжнародного і європейського права

юридичного факультету

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ СПІВРОБІТНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ (ІНТЕРПОЛ)

Міжнародна організація кримінальної поліції – Інтерпол (далі –Організація) була заснована задля досягнення таких цілей, як забезпечення та сприяння якомога ширшій взаємодопомозі між усіма органами кримінальної поліції в межах законів, які існують у різних країнах, і в дусі «Загальної декларації прав людини» та створення і розвитку установ, які можуть здійснити ефективний внесок у запобігання і припинення злочинів (ст. 2) [1]. Досягнення означених цілей забезпечується шляхом ефективного та належного виконання функцій співробітниками організації. У Генеральному секретаріаті Інтерполу працює близько 800 співробітників з різних держав світу. Приблизно третина – прикомандировані від своїх національних правоохоронних органів держав-членів Інтерполу; інші є міжнародними цивільними службовцями, найнятими за контрактом безпосередньо Організацією. Так, Статутом Інтерполу закріплено, що Генеральний